

« زن و مطالعات خانواده »

سال دوم - شماره ۸ - تابستان ۱۳۸۹

ص ص ۵۴-۳۹

بررسی رابطه سبک های دلبستگی با نگرش نسبت به ازدواج و مهارت حل تعارض در دانشجویان مجرد کارشناسی دانشگاه تهران

حسن اکبرزاده عبدالجبار^۱

فاطمه حسین پورلنگرودی^۲

نسرین مصباح^۳

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، مطالعه بررسی رابطه سبک های دلبستگی (ایمن، اجتنابی، اضطرابی) و نگرش نسبت به ازدواج و مهارت حل تعارض در بین دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه تهران با استفاده از روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی و تحقیقات کاربردی است. حجم نمونه طبق اصول صحیح و علمی ۳۸۸ نفر می باشد که پس از حذف پرسشنامه های معیوب، ۳۷۷ پرسشنامه باقی مانده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

برای جمع آوری داده ها ابزار زیر به کار رفته است:

الف) پرسش نامه دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید

ب) پرسش نامه پیش از ازدواج (PMI)

جهت تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، نمودار و ...) و به منظور آزمون سؤال های پژوهش از آمار استنباطی (همبستگی و رگرسیون) استفاده شده است. نتایج نشان داد: بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش نسبت به ازدواج رابطه معناداری وجود دارد. از روی نمره سبک دلبستگی می توان نگرش نسبت به ازدواج را مورد پیش بینی قرار داد. ولی بین سبک دلبستگی اجتنابی و اضطرابی با نگرش نسبت به ازدواج رابطه معناداری وجود ندارد و نیز بین سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه معناداری وجود ندارد. اما بین سبک دلبستگی ایمن و اجتنابی با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه معناداری وجود دارد.

۱- کارشناس ارشد رشته مشاوره و راهنمایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.

۲- کارشناس ارشد رشته دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.

۳- عضو هیئت علمی گروه مشاوره و راهنمایی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.

واژگان کلیدی: سبک دلبستگی ایمن، سبک دلبستگی اجتنابی، سبک دلبستگی اضطرابی، نگرش نسبت به ازدواج، مهارت حل تعارض.

مقدمه

ازدواج کردن به معنی درهم آمیختن دو چشم‌انداز و دو تاریخچه است که شامل ارزش‌ها و جهان‌بینی‌های متفاوت می‌باشد. ازدواج یکی از مهم‌ترین حوادثی است که در زندگی رخ می‌دهد، لذا اهمیت فراوانی دارد. چهار پدیده مهم زندگی انسان تولد، مرگ، شغل و ازدواج است. این پدیده‌ها در شکل‌گیری شخصیت و جهت‌گیری زندگی انسان نقش قاطع دارد. ازدواج عامل مهمی در ایجاد آرامش و سکون آدمی است. اریک فروم^۱ روان‌شناس آلمانی می‌گوید: «انسان از لحظه‌ای که به دنیا می‌آید، هرکاری که می‌کند برای رفع احساس تنهایی خویش است». وقتی این تنهایی بیش‌تر شود بیش‌تر به تکاپو می‌افتد تا برای خودش یاری دست و پا کند. ازدواج نقش عمده‌ای در زندگی بشر دارد و عوامل معنوی فراوانی در کیفیت و چگونگی این امر مهم موثر می‌باشد (نظری، ۱۳۸۵). ازدواج علاوه بر پاسخ‌گویی به نیازهای جنسی و عاطفی فرد، نیازهای اقتصادی، ارتباطات اجتماعی و فرهنگی او را نیز تنظیم می‌کند و به سبب اهمیت و تأثیری که دارد، به عنوان هنجاری پذیرفته شده در تمامی کشورهای دنیا به حساب می‌آید (ساروخانی، ۱۳۸۱). افراد با خود، یک سری پیش‌تصویرهایی را به ازدواج می‌آورند و بعضی انتظارات در ذهن افراد نقش بسته است که کاملاً نیز از آن‌ها آگاه نیستند. در حقیقت یکی از مشکلات زوج‌ها، ناشی از استانداردها و فرضیه‌های ذهنی آن‌هاست. در واقع انتظاراتی که هر یک از زوجین از دیگری دارد، مبتنی بر چارچوب از پیش تعیین شده‌ای است که می‌تواند مبتنی بر واقعیت نباشد (ابراهیمی، ۱۳۸۷). در جوامع غربی، مطالعات اجتماعی دلالت بر نگرش‌های دو جانبه‌ای درباره ازدواج دارد که همزیستی بدون ازدواج نام گرفته است. اساس آن پذیرش مخصوصاً پذیرش بیش‌تری از طلاق و عدم قبول یک زندگی سنتی می‌باشد (هورویتز^۲ و وایت^۳، ۱۹۹۸) برآورد کرده‌اند در آمریکا، نزدیک به یک چهارم افرادی که ازدواج نکرده‌اند بین سنین ۳۴-۲۵ سال قرار دارند و به همزیستی بدون ازدواج مبادرت ورزیده‌اند. این نوع همزیستی به عنوان روشی راحت برای به‌دست آوردن فواید یک رابطه صمیمی بدون تعهد طولانی مدت که مستلزم ازدواج است، می‌باشد (مارتین^۴، ۲۰۰۱).

ازدواج اولین قدم برای پیوند خانوادگی و پرورش نسل بعد به حساب می‌آید، از این رو به عنوان مهم‌ترین و اصلی‌ترین عامل ارتباطی میان انسان‌ها معرفی شده است (لارسن^۵ و هلمن^۶، ۱۹۹۴؛ به

1 - Erich - Fromm
2- Horwitz
3- white
4- Martin, P.d
5 - Larson. J.H
6 - Holman, T.B

نقل از روزن گراندن^۱ و مایرز^۲ و هاتیک^۳، ۲۰۰۴) به اعتقاد (آلدوس^۴، ۱۹۹۶) یک ازدواج خوب، احساس معنا و هویت را در زندگی برای افراد مهیا می‌کند (به نقل از روزن - گراندن و همکاران، ۲۰۰۴). ازدواج به عنوان مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی، برای دستیابی به نیازهای عاطفی و امنیتی افراد بزرگسال، همواره مورد تأیید بوده است. ازدواج رابطه انسانی پیچیده، ظریف و پویایی است که از ویژگی‌های خاصی برخوردار است (ستیر، ۲۰۰۰ و ترجمه بیرشک، ۱۳۸۸). نگرش‌ها و انتظارات نسبت به ازدواج و زندگی زناشویی نقش کلیدی را بازی می‌کند. نگرش‌های افراد به ازدواج می‌توانند سازنده یا مخرب باشند. نگرش‌ها در آنچه فرد می‌گوید و می‌شنود منعکس می‌شود و بر ادراک او از دنیای اطراف تاثیر می‌گذارد. نگرش‌ها مؤلفه‌های عمده‌ای در ازدواج و اداره مسایل زندگی زناشویی هستند (امیدوار، ۱۳۸۶).

جوامع، دارای ارزش‌ها، نگرش‌ها و عادات نسبتاً پایداری هستند ولی نه ثابت و غیر قابل تغییر. نسل‌های جدیدتر دارای ارزش‌های متفاوتی هستند در حالی که هنوز ارزش‌ها و نگرش‌های سنتی در میان نسل‌های پیشین جوامع رواج دارد. با جانشین شدن نسل‌های جوان تر به جای افراد نسل‌های گذشته جهان بینی متداول در جوامع دگرگون می‌شود (اینگه‌هارت^۵، ۱۳۸۲). نگرش‌ها و ارزش‌های افراد جامعه با توجه توجه به مقتضیات و شرایط در حال تغییر محیط (اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی) و همچنین تجربه‌هایشان در طول فرآیند جامعه پذیری شکل می‌گیرد و تغییر می‌کند. اما با این وجود این در سال‌های اخیر نگرش^۶ جوانان نسبت به ازدواج و تشکیل خانواده جهت‌گیری منفی یافته و به دنبال این نگرش منفی، تباهی اخلاقی، اجتماعی و اقتصادی در جوانان عمومیت یافته است (جانسون^۷، ۲۰۰۰).

به نظر می‌رسد یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در تعاملات^۸ بین فردی، نوع سبک دلبستگی است که در دوران کودکی فرد شکل گرفته، با توجه به محیطی که در آن تحول یافته است در سنین بعدی ادامه می‌یابد. دلبستگی که به عنوان پیوند عاطفی کودک - مادر است، تعیین‌کننده بهداشت و سلامت روانی فرد است (بالبی، ۱۹۶۰، ۱۹۶۱، ۱۹۸۵، به نقل از، مظاهری، ۱۳۷۷). هر کودکی که به دنیا می‌آید، اولین کسی را که در بدو تولد مشاهده و لمس می‌کند مادر است. در واقع کودکان در حالی دنیای بسته و امن جنینی را وداع می‌گویند که امنیت از دست رفته را با آغوش پرمهر مادر جبران می‌کنند و این مسأله بی‌شک متضمن امنیت روانی کودک در چندین سال اول زندگی اوست و چه بسا اثرات طولانی مدت عواطف مادری گسترده‌ی زندگی فرد را در بر می‌گیرد (بالبی، ۱۹۶۹، به نقل از، عارفی، نوایی نژاد، ثنایی، ۱۳۸۵).

1 - Rosnen. Grandon

2 - Mayers

3 - Hattic

4 - Aldos

5 - Einhart

6- attitude

7- F.H.jhonson

8 - Reciprocity

عوامل گوناگونی چون عوامل شخصیتی و تجارب دوران کودکی، نقش فزاینده‌ای در برقراری روابط صمیمانه و ایجاد عشق زوجین ایفا می‌کنند. در بررسی ارتباط بین ساختارهای شخصیتی و ویژگی‌های فردی، بهتر است به ارتباط اولیه کودک با والدین او تاکید بیشتر شود. هم‌چنان که هارتمن و بتلهایم اعتقاد دارند روابط بین کودک و مادر نه تنها در ساختار شخصیتی بلکه در روابط زناشویی کاملاً مؤثر است (بلوم^۱، ۱۳۸۱، به نقل از، شریفی درآمدی و کامکاری).

(بالبی، ۱۹۶۹، به نقل از حسینی، ۱۳۸۸)، دلبستگی (پیوند عاطفی) نوزاد به مادر را تشریح کرد و نشان داد چگونه سامانه (سیستم) احساسات یا رفتارهای دلبستگی، ماهیت تصورات و تجربه های فرد را از پیوندهای عاطفی و روابط بین فردی تعیین می‌کنند. بالبی معتقد است دلبستگی بین مادر و کودک، شالوده اجتماعی شدن کودک را در سال های بعد پی ریزی می‌کند. این پیوند در رشد سالم کودک امری جدی بوده، نقش عمیق و گسترده‌ای در رشد وی دارد. احساس عمیقی که کودک به طور فطری و طبیعی نسبت به مادر دارد، می‌تواند تأثیر شگرفی در تأمین رفاه و سلامت داشته باشد. براساس نظریه دلبستگی، فعالیت سیستم دلبستگی، محدود به دوران کودکی نبوده و در تمام طول زندگی و پیوندهای عاطفی دیگر، چون دوستی‌ها، ازدواج، روابط خویشاوندی و غیره فعال می‌ماند و انسان‌ها در هیچ سنی به طور کامل از احساس اعتماد نسبت به افراد مهم زندگی آزاد نیستند (هزن و شیور^۲، ۱۹۹۴. به نقل از مظاهری، ۱۳۷۹). بالبی که پرچم دار نظریه دلبستگی است، با ترکیب مفاهیم اساسی نظریات روان تحلیل‌گری، کردارشناسی^۳، روان شناسی رشد و روان شناسی شناختی در زمینه پیوستگی و نظم بخشی عواطف، مبانی اصلی «نظریه دلبستگی» را بنا نهاد. بالبی بر اهمیت سال‌های اولیه زندگی واقف و متقاعد شد که فرآیند رشد را نمی‌توان بدون توجه به تعامل مادر و کودک درک کرد (شیور و میکولینسر^۴، ۲۰۰۵).

(اینزورث^۵، ۱۹۷۸، به نقل از برک، ۲۰۰۲. ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۷)، بر همین اساس، موفق به ابداع موقعیتی آزمایشی برای تشخیص انواع روابط کودک و مراقب وی گشت و سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا را تفکیک کرد. به طور کلی شواهد حاکی از آن است، که خاطرات دلبستگی کودک، پیش بینی کننده قدرت‌مندی برای روابط رمانتیک (عاشقانه) در بزرگسالی است (برک، ۲۰۰۲. ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۷).

(هاریسون گریر و لی آنی، ۱۹۹۱. به نقل از تابع جماعت، ۱۳۸۶) در تحقیقی تحت عنوان سبک‌های دلبستگی در روابط زناشویی، سبک‌های دلبستگی ترسناک یا بیم ناک، منفصل، پریشان و ایمن را در

1 - Boolom

2 - Hazan and Shaver

3- Ethnology

4- Shaver and Mikulincer

5- Ainsworth

افراد مورد بررسی قرار دادند، نتایج حاکی از این بود که سبک دلبستگی در بزرگسالی با متغیرهای رفتار دلبستگی و نگرش‌ها، رضایت‌مندی زناشویی، صمیمیت و مشکلات بین فردی افراد مرتبط بود. (سیمپسون،^۱ ۱۹۹۰، به نقل از صابری زفرقندی، ۱۳۸۸)، در بررسی سبک‌های دلبستگی ایمن و غیر ایمن در بین زوج‌ها، اعلام کرد که زوج‌های ایمن نسبت به غیر ایمن، نسبت به هم اعتماد بیشتری دارند و سطوح بالاتری از رضایت‌مندی از روابط، اعم از همبستگی تقابلی (قابلیت اتکای متقابل) و تعهد بینشان دیده می‌شود. افراد با سبک‌های دلبستگی متفاوت در موقعیت‌های گوناگون از جمله موقعیت‌های تنش‌زا، به شکل‌های متفاوت رفتار می‌کنند. به عبارت دیگر، سبک دلبستگی افراد عاملی برای شناسایی و طبقه‌بندی تفاوت‌های فردی است. در پژوهشی که (نوری، ۱۳۸۸) در مورد رابطه بین سبک‌های دلبستگی و نگرش نسبت به عشق و ازدواج انجام داد نشان داد که بین برخی از سبک‌های دلبستگی با برخی از انواع عشق رابطه وجود دارد (فروشانی، امانی‌پور و محمودی، ۱۳۸۸). به نقل از دوست محمدی، (۱۳۸۹). در پژوهشی با عنوان رابطه سبک‌های دلبستگی و راهبردهای حل تعارض با رضایت‌مندی زناشویی زنان به این نتیجه رسیدند که سبک دلبستگی ایمن با رضایت‌مندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض، رابطه مثبت و سبک مضطرب/ دوسوگرا با رضایت‌مندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض رابطه منفی دارد.

از عوامل بسیار مؤثر در تشکیل و به ویژه حفظ روابط موفق و رضایت بخش، برخورد سازنده با تعارض‌ها و اختلاف‌ها است. نحوه برخورد با تعارض است که می‌تواند در بلند مدت به بهبود یا تخریب رابطه بینجامد. بلند مدت بودن اثر راهبردهای حل تعارض از این جهت مورد تأکید است که اغلب راهبردهای کوتاه مدت نتیجه نسبتاً مطلوبی برای انجام دهنده دارند اما به تدریج سلامت رابطه را تهدید می‌کنند (بورپی و لنجر، ۲۰۰۵، کن و همکاران، ۲۰۰۷).

شیوه‌های برخورد با تعارضات یا ناراحتی‌ها در بخش‌های ارتباطی، در دسته‌بندی‌هایی قابل تبیین است و سبک دلبستگی افراد با توجه به نوع نگرش و اهمیتی که برای خود یا دیگری قائل هستند و میزان اضطراب و اجتناب قابل پیش بینی می‌شود. در خصوص برخورد افراد با خلق منفی خود و ارتباط آن با سبک دلبستگی پژوهش‌هایی انجام شده است (وی و همکاران، ۲۰۰۵). به گفته کن و همکاران (۲۰۰۷)، نیز رضایت از رابطه تحت تأثیر نحوه برخورد با تعارض است. مفهوم سبک تعارض، به بررسی سبک‌های مختلف افراد در برخورد با تعارض می‌پردازد. سبک تعارض تحت تأثیر دو عامل قرار دارد: اهمیت دادن به خود، اهمیت دادن به دیگری.

کن و همکاران (۲۰۰۷)، نشان داده‌اند، سبک دلبستگی و تعارض و رضایت از رابطه با یکدیگر در ارتباط هستند و هر یک می‌تواند پیش‌بینی کننده دو مورد دیگر باشد. شی^۲ (۲۰۰۳)، سبک تعارض همگن ساز (اهمیت دادن بیشتر به خود و دیگری) را در افراد ایمن یافت که طبق مدل کاری، با نگرش مثبت به

1- Simpson

2- Shi

خود و دیگری همراه است. نمره در سبک های ترسان اجتنابی و دل مشغول، رابطه منفی با میزان استفاده از مدیریت تعارض همگن ساز دارد (داینتون،^۱ ۲۰۰۷).

دلبستگی نگه دارنده نزدیکی متقابل بین دو فرد در تمام مراحل زندگی است (خانجانی، ۱۳۸۴). سبک دلبستگی فرد اگر چه در سال های اولیه زندگی شکل می گیرد، ولی در تمام طول عمر تداوم می یابد و ابعاد مختلف زندگی فرد از جمله روابط صمیمانه، عشق و ازدواج و چه بسا هم سازی زناشویی وی را تحت تأثیر خود قرار می دهد (هازن^۲ و شیور،^۳ ۱۹۸۷؛ سیمپسون،^۴ رهلز^۵ و نلیگان،^۶ ۱۹۹۲).

افراد با سبک های دلبستگی متفاوت در موقعیت های گوناگون از جمله موقعیت های تنش زا، به شکل های متفاوت رفتار می کنند. به عبارت دیگر، سبک دلبستگی افراد عاملی برای شناسایی و طبقه بندی تفاوت های فردی است.

سوالات پژوهش

- ۱- آیا بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟
- ۲- آیا بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟
- ۳- آیا بین سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا با نگرش نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟
- ۴- آیا بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه وجود دارد؟
- ۵- آیا بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه وجود دارد؟
- ۶- آیا بین سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا با نگرش نسبت به حل تعارض رابطه وجود دارد؟

روش شناسی پژوهش

روش استفاده شده در این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و تحقیقات کاربردی است.

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش دانشجویان مجرد (۱۸۳۲۵ نفر) شاغل به تحصیل، مقطع کارشناسی در ۱۶ دانشکده دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۹ بودند.

با توجه به این که دانشجویان مورد مطالعه در ۱۶ دانشکده از نظر تعداد ناهمگن بودند و از طرفی محقق قصد مقایسه این زیرگروه ها را داشت، از این رو از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای استفاده شده است.

---

1 - Dainton
2- Hazan,C
3- Shaver,P
4- Simpson,J.A
5 -Rholes
6-Nelligan

بدین صورت که به نسبت جمعیت کل هر یک از ۱۶ دانشکده، نمونه آن دانشکده انتخاب شد که از این طریق تعداد حجم نمونه ۳۸۸ نفر به دست آمد.

(مجموع تعداد دانشجویان هر دانشکده ÷ تعداد افراد جامعه × نمونه تحقیق)

ابزار پژوهش

ابزارهای جمع آوری اطلاعات شامل دو پرسشنامه بود که عبارتند از:
الف: پرسشنامه بازنگری شده مقیاس دلبستگی بزرگسالان (کولینز و رید، ۱۹۹۶). به نقل از غباری و حدادی، (۱۳۸۹).
مقیاس دلبستگی بزرگسالان ابتدا در سال ۱۹۹۰ به وسیله کولینز و رید تهیه شد و در سال ۱۹۹۶ مورد بازنگری قرار گرفت. مبنای نظری این آزمون نظریه دلبستگی است.
این مقیاس شامل خود-ارزیابی از مهارت‌های ایجاد ارتباط و خود-توصیفی شیوه شکل دهی روابط دلبستگی نسبت به چهره‌های دلبستگی نزدیک است. این مقیاس مشتمل بر ۱۸ ماده می‌باشد که از طریق علامت گذاری روی یک مقیاس ۵ درجه ای (از نوع لیکرت) سنجیده می‌شود.
با تحلیل عوامل، ۳ زیر مقیاس که هر مقیاس شامل ۶ ماده است مشخص می‌شود، ۳ زیر مقیاس عبارتند از: وابستگی (D): Dependence، نزدیک بود (C): Closeness، اضطراب (A): Anxiety

ب) پرسشنامه پیش از ازدواج^۱ (PMI)

این پرسشنامه بر اساس کتاب رابطه سازی دیوید اولسون^۲ (مبتکر پرسشنامه PREPARE) و همکاران تهیه و تدوین شده است. کتاب رابطه سازی یک منبع بسیار غنی و معتبر در زمینه آموزش ازدواج و پرورش مهارت های مرتبط با این حیطه است. پرسشنامه PMI عموماً برگرفته از کویزهای ابتدای هر فصل می باشد که از طریق نگرش و مهارت های افراد را ارزیابی می کند. در مجموع سه خرد مقیاس (A,B,C) ۱۵ سوالی و یک مقیاس کلی (T) ۴۵ سوالی تهیه گردید که شامل موارد زیر می باشد.
مقیاس A: در برگیرنده ۱۵ عبارت است که عموماً نگرش و تا حدودی شمایی از مهارت افراد در مورد آشنایی، نامزدی و به طور کلی ازدواج را ارزیابی می کند (سوال ۱-۱۵).
مقیاس B: شامل ۱۵ عبارت است که عموماً نگرش افراد را درباره با عشق برآورد می کند (سوال ۱۶-۳۰).

1- Pre_marriage_inventory

2- olsson

مقیاس C: این مقیاس شامل ۱۵ عبارت است که نگرش و مهارت افراد را در مورد ارتباط و حل تعارض^۱ ارزیابی می‌کند. در واقع نگرش‌ها، مهارت‌ها، احساسات و عقاید شخصی افراد را در ایجاد یا حل تعارض می‌سنجد (سوال ۳۱-۴۵).

مقیاس T (کل): این مقیاس از حاصل جمع مقیاس‌های فوق به دست می‌آید. $A+B+C=T$

پایایی و روایی

اعتبار و پایایی پرسشنامه دل‌بستگی: (کولینز و رید، ۱۹۹۰. به نقل از غباری و حدادی ۱۳۸۹) نشان دادند که زیرمقیاس‌های نزدیک بودن (C)، وابستگی (D) و اضطراب (A) در فاصله زمانی ۲ ماه و حتی ۸ ماه پایدار ماندند. کولینز، برای بررسی قابلیت اعتماد پرسشنامه، میزان آلفای کرونباخ را برای هر زیرمقیاس آن، در دو نمونه ۱۷۳ و ۱۰۰ نفری از دانشجویان به ترتیب برای زیرمقیاس C، ۰/۸۱، ۰/۸۲، زیرمقیاس D، ۰/۷۸، ۰/۸۰ و زیرمقیاس A، ۰/۸۵، ۰/۸۳ گزارش کرده است. از سوی دیگر در ایران، در پژوهشی که غباری و حدادی در سال ۱۳۸۹ بر روی ۴۶۸ نفر از دانشجویان علوم پزشکی ایران انجام دادند. همسانی درونی (آلفای کرونباخ) مقیاس سبک دل‌بستگی بزرگسالان (کولینز و رید، ۱۹۹۶). به قرار زیر بوده است:

مقیاس نزدیک بودن (C) ۰/۴۸، مقیاس وابستگی (D) ۰/۵۵ و اضطراب (A) ۰/۷۹.

اعتبار و پایایی پرسشنامه PMI

به منظور ارزیابی مقدماتی اعتبار و پایایی این پرسشنامه نیز اقدامات زیر صورت گرفته است: اجرای مقدماتی بر روی یک گروه ۳۰ نفری (دانشجو، دانش‌آموز و غیرمحصّل) نشان می‌دهد ضریب پایایی آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۶۶٪ است و این ضریب در مورد پرسشنامه‌های غیر بالینی معتبر است.

این آزمون در بین دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه پیام نور زنجان توسط برزگر (۱۳۸۵) هنجاریابی شده است که ملاک‌های روانسنجی آن به شرح زیر است:

اندازه‌گیری پایایی پرسشنامه از طریق بازآزمایی با فاصله زمانی ۴ هفته ضریب همبستگی ۰/۷۸ را به دست داد که در سطح ۰/۰۱ معنادار بود.

آلفای کرونباخ برای شاخص کل PMI در مرحله آزمون برابر با ۰/۸۴ و در مرحله آزمون مجدد ۰/۸۷ بود که اندازه مطلوبی است.

در ارزشیابی اعتبار پرسشنامه از چندین روش استفاده شد. به منظور برآورد اعتبار صوری، پرسشنامه به تعدادی از متخصصان روانشناسی ارائه گردید همه توان PMI در سنجش آمادگی ازدواج را مورد تأیید قرار دادند. شاخص کل PMI همبستگی بالایی را با هر ۳ عامل (A_B_C) دارد. هم‌چنین تحلیل

عاملی منجر به استخراج ۷ عامل از پرسشنامه شادکامی آکسفورد شد که ۰/۳۳ از واریانس سؤال ها را تبیین می کنند. علاوه بر این تحلیل عاملی مرتبه دوم بیانگر این مطلب بود که PMI را می توان به عنوان یک سازه تک بعدی برای اندازه گیری میزان آمادگی ازدواج در نظر گرفت.

یافته ها

سوال اول: آیا بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش افراد نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟

جدول ۱: بررسی رابطه سبک دلبستگی ایمن با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی

همبستگی		سبک دلبستگی ایمن	نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی
سبک دلبستگی ایمن	همبستگی پیرسون	۱	۰/۱۱۸(*)
	Sig. (2-tailed)		۰/۰۲۲
	N	۳۷۷	۳۷۷
نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی	همبستگی پیرسون	۰/۱۱۸(*)	۱
	Sig. (2-tailed)	۰/۰۲۲	
	N	۳۷۷	۳۷۷

با توجه به جدول فوق رابطه معناداری بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی در سطح $p=0.05$ وجود دارد.

از جدول فوق این چنین بر می آید که افراد دارای سبک دلبستگی ایمن دارای نگرش و مهارت بیشتر و احتمالاً آمادگی مناسب تر (چرا که ازدواج وابسته به شرایط مهم دیگری نیز است که به وسیله این پرسشنامه ارزیابی نمی شود) برای ازدواج هستند.

سوال دوم: آیا بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به ازدواج رابطه وجود دارد؟

جدول ۲: بررسی رابطه سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی

همبستگی		سبک دلبستگی اجتنابی	نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی
سبک دلبستگی اجتنابی	همبستگی پیرسون	۱	۰/۰۰۹
	Sig. (2-tailed)		۰/۸۶۲
	N	۳۷۷	۳۷۷
نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی	همبستگی پیرسون	۰/۰۰۹	۱
	Sig. (2-tailed)	۰/۸۶۲	
	N	۳۷۷	۳۷۷

با توجه به جدول فوق رابطه معناداری بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی وجود ندارد.

سوال سوم: آیا بین سبک دلبستگی اضطرابی / دوسوگرا با نگرش به ازدواج رابطه وجود دارد؟

جدول ۳ بررسی رابطه سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی

نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی	سبک دلبستگی اضطرابی	همبستگی	
-۰/۰۸۴	۱	همبستگی پیرسون	سبک دلبستگی اضطرابی
۰/۱۰۵		Sig. (2-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	
۱	-۰/۰۸۴	همبستگی پیرسون	نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی
	۰/۱۰۵	Sig. (2-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	

با توجه به جدول فوق رابطه معناداری بین سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش افراد در مورد ازدواج به طور کلی وجود ندارد.

جدول ۴ خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون و ارائه معادله رگرسیون

شاخص آماری منبع	ضریب رگرسیون	خطای معیار	ضریب استاندارد رگرسیون	T	سطح معناداری
مقدار ثابت	۱۹/۰۱۳	۳/۹۶۸	-	۴/۷۹۲	۰/۰۰۰
ایمن	۰/۲۰۲	۰/۰۵۹	۰/۲۶۹	۳/۴۱۶	۰/۰۰۱
اجتنابی	-۰/۰۴۸	۰/۰۴۸	-۰/۰۵۵	-۱/۰۰۷	۰/۱۴
اضطرابی	۰/۲۷۵	۰/۰۹۳	۰/۲۲۹	۲/۹۶۶	۰/۰۶۳

اطلاعات مندرج در جدول نشان می دهد که متغیرهای سبک های دلبستگی (فقط ایمن) توانسته اند سهم زیادی در تبیین نگرش کلی درباره ازدواج داشته باشد. معادله رگرسیون به صورت زیر است:

$$\text{ایمن} = ۱۹/۰۱۳ + ۰/۲۰۲ \times \text{نگرش کلی درباره ازدواج}$$

سوال چهارم: آیا بین سبک دل‌بستگی ایمن با نگرش افراد درباره حل تعارض رابطه وجود دارد؟

جدول ۵: بررسی رابطه سبک دل‌بستگی ایمن با نگرش افراد درباره حل تعارض

نگرش درباره حل تعارض		همبستگی	
۱	-۰/۱۱۱(*)	همبستگی پیرسون	سبک دل‌بستگی ایمن
	-۰/۰۳۱	Sig. (2-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	
۱	-۰/۱۱۱(*)	همبستگی پیرسون	نگرش درباره حل تعارض
	-۰/۰۳۱	Sig. (2-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	

با توجه به جدول فوق بین سبک دل‌بستگی ایمن با نگرش در مورد حل تعارض در سطح ۰/۰۵ رابطه ای معنادار و مثبت وجود دارد. یعنی با افزایش سبک دل‌بستگی ایمن، نگرش مثبت در مورد ارتباط و حل تعارض نیز افزایش می‌یابد.

سوال پنجم: آیا بین سبک دل‌بستگی اجتنابی با نگرش افراد درباره حل تعارض رابطه وجود دارد؟

جدول ۶: بررسی رابطه سبک دل‌بستگی اجتنابی با نگرش افراد درباره حل تعارض

نگرش درباره حل تعارض		همبستگی	
۱	۰/۰۲۳	همبستگی پیرسون	سبک دل‌بستگی اجتنابی
	-۰/۰۰۹	Sig. (2-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	
۱	۰/۰۲۳	همبستگی پیرسون	نگرش درباره حل تعارض
	-۰/۰۰۹	Sig. (2-tailed)	
۳۷۷	۳۷۷	N	

با توجه به جدول فوق بین سبک دل‌بستگی اجتنابی با نگرش افراد در مورد ارتباط و حل تعارض در سطح ۰/۰۵ رابطه‌ای معنادار و مثبت وجود دارد. یعنی با افزایش سبک دل‌بستگی اجتنابی، نگرش افراد در مورد ارتباط و حل تعارض نیز افزایش می‌یابد.

سوال ششم: آیا بین سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش افراد درباره حل تعارض رابطه وجود دارد؟

جدول ۷: بررسی رابطه سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش افراد درباره حل تعارض

نگرش درباره حل تعارض		همبستگی		سبک دلبستگی اضطرابی
-۰/۰۸۱	۱	همبستگی پیرسون		
-۰/۱۱۶		Sig. (2-tailed)		
۳۷۷	۳۷۷	N		
۱	-۰/۰۸۱	همبستگی پیرسون		نگرش درباره حل تعارض
	-۰/۱۱۶	Sig. (2-tailed)		
۳۷۷	۳۷۷	N		

با توجه به جدول فوق رابطه معناداری بین سبک دلبستگی اضطرابی با نگرش افراد در مورد حل تعارض به طور کلی وجود ندارد.

جدول ۸: خلاصه نتایج تحلیل رگرسیون و ارائه معادله رگرسیون

شاخص آماری منبع	ضریب رگرسیون	خطای معیار	ضریب استاندارد رگرسیون	T	سطح معناداری
مقدار ثابت	۵/۱۴۷	۱/۸۸۹	-	۲/۷۲۵	۰/۰۰۷
ایمن	۰/۰۸۵	۰/۰۲۸	۰/۲۳۹	۳/۰۱۱	۰/۰۰۳
اضطرابی	۰/۰۰۶	۰/۰۲۳	۰/۰۱۴	۰/۲۴۸	۰/۸۰۵
اجتنابی	۰/۰۹۳	۰/۰۴۴	۰/۱۶۴	۲/۱۱۲	۰/۰۳۵

اطلاعات مندرج در جدول نشان می دهد که متغیرهای سبک های دلبستگی (ایمن و اجتنابی) توانسته اند سهم زیادی در تبیین نگرش درباره حل تعارض داشته باشد. به عبارتی از روی نمره سبک های دلبستگی به عنوان متغیرهای پیش بین می توان میزان نگرش درباره حل تعارض ازدواج را به عنوان متغیر ملاک مورد پیش بینی قرار داد. معادله رگرسیون به صورت زیر است:

$$\text{اجتنابی}(۰/۰۹۳) + \text{ایمن}(۰/۰۸۵) + ۵/۱۴۷ = \text{نگرش درباره حل تعارض ازدواج}$$

با توجه به معادله فوق سهم دلبستگی اجتنابی در نگرش درباره حل تعارض از سایر خرده مقیاس ها بیشتر است با در نظر گرفتن علامت + در معادله نقش خرده مقیاس های ایمن و اضطرابی بر نگرش درباره حل تعارض مثبت می باشد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین سبک های دلبستگی (ایمن، اجتنابی و اضطرابی) و نگرش نسبت به ازدواج و حل تعارض در دانشجویان مجرد کارشناسی شاغل به تحصیل دانشگاه تهران در سال ۱۳۸۹ می باشد.

اطلاعات مندرج در جدول نشان می دهد که متغیرهای سبک های دلبستگی (فقط ایمن) توانسته اند سهم زیادی در تبیین نگرش کلی درباره ازدواج داشته باشد. به عبارتی از روی نمره سبک های دلبستگی به عنوان متغیرهای پیش بین می توان میزان نگرش کلی درباره ازدواج را به عنوان متغیر ملاک مورد پیش بینی قرار داد. معادله رگرسیون به صورت زیر است:

$$\text{(ایمن)} + ۰/۲۰۲ = ۱۹/۰۱۳ = \text{نگرش کلی درباره ازدواج}$$

با توجه به معادله فوق سهم دلبستگی ایمن در نگرش کلی درباره ازدواج از سایر خرده مقیاس ها بیشتر است و علامت (+) نشان دهنده این است که با افزایش سبک دلبستگی ایمن، نگرش کلی نسبت به ازدواج افزایش می یابد. این یافته با نتایج تحقیقات هاریسون گریر و لی آنی (۱۹۹۱)، هیبارد و کریستین کاری (۲۰۰۰)، کازرونی (۱۳۸۳)، گرین برگر و مک لاتین (۱۹۹۷)، فروشانی، امانی پور، محمودی (۱۳۸۸) هم خوانی دارد.

بین سبک دلبستگی اضطرابی- دوسوگرا با نگرش آن ها نسبت به ازدواج هیچ گونه رابطه ای وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیقات پژوهش رسولی (۱۳۸۷)، کوهن و همکاران (۱۹۹۱)، صیادپور (۱۳۸۳) و بختیاری (۱۳۸۸) همخوانی دارد و با نتایج پژوهش های فینی (۱۹۹۹)، گوئین و همکاران (۲۰۰۹)، پژوهش های کولین (۱۹۹۶) و میکیولیسنر (۱۹۹۸)، فروشانی، امانی پور، محمودی (۱۳۸۸) همخوانی ندارد.

بین سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش آن ها نسبت به ازدواج هیچ گونه رابطه ای وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیقات پژوهش رسولی (۱۳۸۷)، کوهن و همکاران (۱۹۹۱) و صیادپور (۱۳۸۳) همخوانی دارد و در خصوص سبک های دلبستگی و نگرش نسبت به مهارت حل تعارض این نتایج حاصل شد که متغیرهای سبک های دلبستگی (ایمن و اجتنابی) توانسته اند سهم زیادی در تبیین نگرش درباره حل تعارض داشته باشد. به عبارتی از روی نمره سبک های دلبستگی به عنوان متغیرهای پیش بین می توان میزان نگرش درباره حل تعارض ازدواج را به عنوان متغیر ملاک مورد پیش بینی قرار داد. که این یافته با بشارت و شالچی (۱۳۸۵)، بشارت، گلی نژاد و احمدی (۱۳۸۲)، به نقل از تابع جماعت (۱۳۸۶)، در تحقیق برن و شیور (۱۹۹۵)، شاور و ناقتل^۱ (۲۰۰۶)، به نقل از، احمد دوست، (۱۳۸۹) همخوانی دارد.

افراد دارای سبک دلبستگی اجتناب، از این که به دیگران نزدیک شوند احساس ناراحتی می‌کنند و نمی‌توانند به طور کامل به دیگران اعتماد کنند. برای این افراد مشکل است که به دیگران تکیه کنند و وقتی می‌بینند که کسی می‌خواهد خیلی به آن‌ها نزدیک شود عصبانی شده و گمان می‌کنند که دیگران اغلب بیشتر از حدی که آنان احساس راحتی می‌کنند با آن‌ها صمیمی هستند (جانسون، ۲۰۰۳). از سوی دیگر سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی، با فاصله هیجانی از دیگران و دوری از مواجهه با استرس‌ها مرتبط است این افراد نمی‌توانند به طور کامل به دیگران اعتماد کنند، به آن‌ها وابسته شوند و در نهایت جهت‌گیری ناایمن اجتنابی، با فراز هیجانی^۱ در تعاملات اجتماعی و احتیاط مفرط در مقابل منابع استرس‌زا رابطه دارد این افراد در می‌یابند که دیگران به آن اندازه که آن‌ها دوست دارند، تمایل به صمیمی شدن با آن‌ها ندارند (شاور و نافتل، ۲۰۰۶؛ به نقل از احمد دوست، ۱۳۸۹).

پیشنهادات کاربردی

- از آنجایی که روان‌شناسان معتقدند که دلبستگی به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی انسان‌ها محسوب می‌شود، تلاش کنیم که آن‌ها را به سبک ایمن سوق دهیم چرا که دلبستگی توأم با امنیت، بهداشت روانی را افزایش داده و در نگرش نسبت به ازدواج و مهارت حل تعارض تأثیر چشم‌گیری دارد.
- از آنجایی که در جوامع امروزی طلاق افزایش چشم‌گیری داشته است برای استحکام و بقاء کانون خانواده، هم‌چنین سلامت و بهزیستی افراد جامعه بهتر است قبل از ازدواج مهارت‌های جوانان از جمله مهارت حل تعارض در این زمینه افزایش یابد و با نگرش بهتری زندگی را آغاز نمایند که جهت دستیابی به این امر برگزاری کارگاه‌های آموزش پیش از ازدواج پیشنهاد می‌گردد.
- برگزاری دوره‌های آموزشی جهت مراقبین و به خصوص مادران برای توجه و اصلاح روابط با کودکان، به این علت که اساس سبک‌های دلبستگی در کودکی (از رابطه بین مادر یا مراقبین اولیه با فرزند) ریخته می‌شود.

منابع

- اینگه‌هارت، رونالد. (۱۳۸۲). تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته صنعتی. ترجمه: مریم وتر، تهران: انتشارات کویر.
- ابراهیمی، نسترن. (۱۳۸۷). بررسی تأثیر آموزش و انتخاب و کنترل گلاسر بر آزار عاطفی زوجین در شهر اصفهان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.

- برک، لورا، ای. (۲۰۰۲). **روان شناسی رشد**. ترجمه: یحیی سید محمدی. (۱۳۸۷). تهران: انتشارات ارسباران.
- برزگر، ناصر. (۱۳۸۵). **بررسی اعتبار و روایی سیاهه ارزیابی آمادگی ازدواج اشتنبرگ (PMI)**: شورای تحقیقات کاربردی دانشگاه های استان زنجان.
- تابع جماعت، محمدرضا. (۱۳۸۶). **پیش بینی رضایت زناشویی براساس سبک های دلبستگی**، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
- جانسون، سوزان ام. ویفن، والری ای. (۲۰۰۳). **فرایندهای دلبستگی در زوج درمانی و خانواده درمانی**. ترجمه: فاطمه بهرامی، عذری اعتمادی، سعیده بطلانی، روناک عشقی، مهناز جوکار، محمدمسعود دیاریان، ناصر یوسفی، شیوا رضوان، پریسا نیلفروشان، علی نویدیان، اعظم صالحی. (۱۳۸۸).
- حسینی، سید شایسته. (۱۳۸۸). **اثربخشی آموزشی مؤلفه های درون فردی و بین فردی هوش هیجانی بر سبک های دلبستگی در دانش آموزان دختر دبیرستانی شهر رشت**. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
- خانجانی، زینب. (۱۳۸۴). **تحول و آسیب شناسی دلبستگی از کودکی تا نوجوانی**. تبریز: انتشارات فروزش.
- خانجانی، زینب، دادستان. پریخ. (۱۳۸۲). **بررسی رابطه نشانه های مرضی مادر با شکل گیری دلبستگی و مشکلات رفتاری / اجتماعی کودکان پیش دبستانی**. مجله روان شناسی، سال هفتم، شماره ۲۷، ۲۵۲-۲۳۳.
- ساروخانی، باقر. (۱۳۸۱). **مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده**. تهران: انتشارات سروش.
- ستیر، ویرجینیا. (۲۰۰۰). **آدم سازی در روان شناسی خانواده**. ترجمه: بهروز بیرشک. (۱۳۸۸). تهران: انتشارات رشد.
- شریفی، ماندانا. (۱۳۷۹). **بررسی رابطه سبک های دلبستگی با انواع مکانیزم های دفاعی**. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران
- دوست محمدی، یحیی. (۱۳۸۹). **بررسی رابطه سبک های دلبستگی و ابعاد سه گانه عشق اشتنبرگ با سازگاری زناشویی در بین معلمان متأهل شاغل در آموزش و پرورش شهر شهریار سال تحصیلی ۸۹-۸۸**. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره خانواده. دانشگاه علامه طباطبایی.
- صابری زفرقندی، زهره. (۱۳۸۸). **بررسی رابطه سبک های دلبستگی و خویشتن پنداری با رضایت زناشویی معلمان متأهل شهر تهران**. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی. واحد رودهن.
- مظاهری، محمدعلی. (۱۳۷۹). **نقش دلبستگی در کنش وری ازدواج**. مجله روان شناسی ۱۵، سال چهارم، شماره ۳، ۲۸۶-۳۱۸.
- مظاهری، محمدعلی. (۱۳۷۷). **الگوی دلبستگی نوزادان ایرانی**. مجله روان شناسی، سال دوم، شماره ۴، ۲۹۲-۳۱۵.
- مظاهری، محمدعلی. (۱۳۷۹). **نقش دلبستگی بزرگسالان در کنش وری ازدواج**. مجله روان شناسی، سال ۴، شماره ۱۵، صص ۲۹۶-۲۸۶.

نظری، علی محمد، نوایی نژاد شکوه. (۱۳۸۵). **بررسی تاثیر مشاوران راه محور بر رضایت زناشویی زوجین هر دو شاغل**. فصلنامه تازه ها و پژوهش های مشاوره، جلد ۵، شماره ۲۰، ۸۵-۵۳.

نوری، نسیم. (۱۳۸۸). **رابطه بین سبک های دلبستگی و نگرش افراد به عشق و تاثیر آن ها بر معیارهای ازدواج**. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس تهران.

عارفی، مختار. نوایی نژاد، شکوه. ثنائی، باقر. (۱۳۸۵). **بررسی رابطه بین سبک های دلبستگی با کیفیت دوستی در دانش آموزان دبیرستانی شهر کرمانشاه**. فصلنامه علمی- پژوهشی انجمن مشاوره ایران. تابستان ۱۳۸۵. جلد ۵. شماره ۱۸.

Bowlby, j., 1969, 1973, 1989, **Attachment and loss vo1.2. separation, anxiety and anger**, New York, Basic books

Cann, A. , normal, M. A, Welborn. J. L. , Calhoun, L.C. (2007).

Collin, V.L. (1996). **Human Attachment**. The MC Graw-Hill companies, Inc

Dainton, M. (2007). Attachment and marital maintenance. *Communication Quarterly*. Vol. 55. Issue 3 January 2007.

David.olsson., Defrain, J & olson A. K.(1999). **Building Relationship. Developing Skills for Life Innovation**.

David. H. Olsson, personal communication cited in Stanley, S.M.(2001). Making a case for Premarital Education. *Family Relations*,50,272-280. Hazen,C & Shaver,P.(1987). **Attachment as an Organizational Framework for research on close Relationship**. *Psychological Ingurity*, 5, 7-22

Ghobary Bonab, B. Haddadi, A.A (2011). Relation among quality of attachment, Paranoid ideation, and somatization in college students. *Procedia in social and Behavioral sciences*

Jonsson, F.H (2000). **Parental divorce: long – term effects on mental health**. *Family relations and adult sexual behavior*,41,101-105

Martin, P.d., Martin, D, Martin, M.(2001). “**Adolescent Premarital Sexual Activity, Cohabitation, and Attitudes Toward Marriage**”. *ADOLESCENCE*.36, (143), 601-609

Mikulincer, M. , and Shaver, P. R. (2003). **The attachment behavior system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal**. In M. P. Janna (Ed). *Advances in experimental social psychology* 35, 53- 152. New York: Academic press.

Rosen. Grandon, d.R., Meyers,d. E, & Hattic,d.A.(2004). **The relation Ship between marital characteristic, marital interaction process and marital satisfaction**. *Journal of counseling and Development*, 201, 580.

Shi, L. (2003). **The aassociation between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationship**. *American journal of family therapy*, 31, 143-157.

Wei, m; Vogel, D. L. ; Ku, T. ; and Zakalik, R.A. (2005). **Adult Attachment Affect Regulation, Negative mood, and Interpersonal problems:The Mediating Roles of Emotional Reactivity and emotional cut off**, *journal of counseling psychology*, Vol. 52, No.1, 4-24. www.interscience.wiley.com